

А. І. Понеділок
кандидат філософських наук,
старший лаборант кафедри культурології
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ДУХОВНА МАРГІНАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СОЦІУМУ Й МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Сучасне українське суспільство перебуває в стадії формування й становлення, незважаючи на достатньо тривалий період свого розвитку – з 1991 року. Зміна ідеологічних, соціально-політичних і культурологічних парадигм, яка сталася після розвалу Радянського Союзу, як не дивно, негативно вплинула на стан нового українського суспільства. Трансформація радянської ідеології на новий, національний формат ментальності відбувалася важко й остаточно не закінчилася і сьогодні. Загальнолюдські духовні установки та пострадянські ціннісні імперативи, що були зорієнтовані на суспільство, зіткнулися з новим викликом – появою

транзитивного, практично-споживчого і людиноцентричного концепту розвитку соціуму, де за головне вважається забезпечення індивідуума всім необхідним часто за будь-яку ціну, а отримання матеріальних благ стає тією метою, заради якої людина повинна жити. Дотримання традиційних моральних ціннісних імперативів, життя за духовними законами людяності, як головних орієнтирів, для порядної людини стають марною витратою часу. Іншими словами, домінування індивідоцентричних уподобань і в їх радикальному вигляді – егоцентричних життєвих мотивів, призводить до атрофування й нівелювання традиційних духовних орієнтирів – любові, милосердя, альтруїзму, поваги до іншого, прощення, співчуття тощо.

В Україні, як і загалом у світі, останнім часом посилилась також національна і релігійна нетерпимість і ворожнеча. Соціально-економічні, культурологічні пертурбації в країні торкнулися також і стосунків між чоловіком і жінкою, батьками і дітьми, взагалі сімейних відносин, що ще більш ускладнило загальну картину в суспільстві. Відтак можна спостерігати, що поступово відбувається духовна маргіналізація особистості (бездуховність) як нова «філософія життя», що пригнічує креативний потенціал людини.

Компліментарно-плюралістичне ставлення до явищ сексуальних відхилень (гомосексуалізм, педофілія тощо), зневажання сімейними цінностями, аморальність як стиль життя, пріоритетність споживацтва, егоцентризму є коренями зростання злочинності і насилля, випадків самогубств, моральної розбещеності тощо. Тому зараз в українському суспільстві відбувається процес саморуйнації особистості, який є однією з форм саморуку і спрямовується на різноманітні асоціальні цінності. У такій системі цінностей особистість дезорієнтується, що призводить до руйнації духовної та фізичної складової індивіда. Важливим чинником формування саморуйнівного руху особистості також є негативно специфічні (асоціальні) умови соціалізації індивіда і соціального навчання. Наявність внутрішньої (духовної) порожнечі завжди провокує прояви саморуйнації особистості у різноманітних її формах – активних (суїцид, тероризм тощо), межових (наркоманія, алкоголізм, лудоманія, проституція, бродяжництво тощо) і пасивних (фанатизм, гіподинамія, переїдання тощо), які існують, здебільшого, у певному синтезі одна з одною в різноманітних варіаціях.

На противагу бездуховності, «безбожництва в душі», традиційна духовність розуміється як узагальнююче, істинне поняття ціннісної сві-

домості людини, що має життєстверджуюче начало і відіграє особливу роль у сфері моралі, спрямовує весь інтелектуальний і духовний потенціал, розум і волю особистості на досягнення акме свого розвитку.

Духовність, здебільшого, розуміється як вільне сприйняття і практична реалізація традиційних загальнолюдських принципів життя, альтруїзму, тобто здатність усвідомлено й добровільно сприймати інтереси іншої людини як власні. Альтруїзм виражається у безкорисливості, прагненні творити добро, органічній демонстрації співчуття, милосердя, емпатії тощо. Рух шляхом духовного життя передбачає активне включення особистості в процес саморозвитку і самовдосконалення, що повинно поєднуватися з наслідуванням загальнолюдських гуманістичних цінностей і національних традицій, подоланням у своїх діях егоїзму, нетерпимості, жорстокості і агресії тощо.

Наявність істинних цінностей і транслювання їх з покоління в покоління спрямовують постійну роботу людини над формуванням свого особистісного духовного тіла і в майбутньому повинно призвести до появи нової, гідної людського буття, загальної культурологічної парадигми розвитку людини і суспільства.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Кафедра культурології

ПРОБЛЕМИ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СОЦІУМІ

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції
(21 березня 2019 року)

Харків
«Право»
2019

УДК 13:130.1(130.2)+340+37.04+8
П78

Редакційна колегія:

А. П. Гетьман – д. ю. н., професор, проректор з наукової роботи НЮУ ім. Ярослава Мудрого (голова редколегії);

В. О. Лозовой – д. ф. н., професор, завідувач кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого (заступник голови редколегії);

О. В. Прудникова – д. ф. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

Л. М. Сідак – к. ф. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого (секретар редколегії);

Ю. А. Меліхова – к. ю. н., доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого

Проблеми саморозвитку особистості в сучасному українському соціумі : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (21 берез. 2019 р.) / НЮУ ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 126 с.

ISBN 978-966-937-656-5

Збірник містить наукові статті й тези наукових доповідей з питань філософської антропології, філософії культури, соціальної філософії, філософії права, психології, педагогіки, культурології та актуальних проблем освіти і виховання в сучасних умовах соціокультурного розвитку.

Для викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл.

УДК 13:130.1(130.2)+340+37.04+8

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019

© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ISBN 978-966-937-656-5

Мищенко В. И.	СТУПЕНИ ОСОЗНАННОГО САМОРАЗВИТТЯ КАК ДУХОВНОГО ВОСХОЖДЕНИЯ	37
Дяченко К. А.	ОПТИМІСТИЧНИЙ НАСТРІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ТА МЕТА САМОРОЗВИТКУ СУЧАСНОГО УКРАЇНЦЯ	41
Меліхова Ю. А.	САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ СУДДІ: ФІЛОСОФСЬКО- ПРАВОВЕ ОСМИСЛЕННЯ	45
Маслак Н. В.	ЗНАЧЕННЯ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ЯК НЕВІД'ЄМНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ЮРИСТА-ФАХІВЦЯ, НОТАРІУСА	49
Понеділок А. І.	ДУХОВНА МАРГІНАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СОЦІУМУ Й МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ	51

Напря́м 3

САМОВИХОВАННЯ І САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЯК ЗАСОБИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Ерахторіна О. М.	ОСОБИСТІСНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПРОСТОРІ: ОСОБЛИВОСТІ Й ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ	54
Сердюк О. В.	УНІВЕРСАЛІЗМ УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ ХІХ СТОЛІТТЯ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ САМОВИХОВАННЯ	57
Люсаренко Т. О.	ЗНАЧЕННЯ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ БАНДУРИСТА-ВИКОНАВЦЯ ВИЩОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ОСВІТИ	62
Гізімчук О. О.	МУЗИЧНА ОСВІТА І САМОВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МОЛОДИХ СПІВАКІВ	65
Вільхова О. Г.	ОСОБЛИВОСТІ САМОРОЗВИТКУ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	69

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ
В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СОЦІУМІ**

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції
(21 березня 2019 року)

Видається в авторській редакції

Технічний редактор *А. Т. Гринченко*

Підписано до друку з оригінал-макета 19.03.2019.
Формат 60×84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 7,32. Обл.-вид. арк. 6,68. Вид. № 2150.
Тираж 50 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна
Контактний тел./факс (057) 716-45-53
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Татарчук С. І.
Тел. (057) 717-25-44